

Univerzitet u Beogradu

Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju

Studijski program Defektologija - modul Prevencija i tretman poremećaja ponašanja

Nastavni program (syllabus) za predmet Socijalna patologija

Naziv predmeta:	Socijalna patologija
Naziv predmeta na engleskom:	Social pathology (Social deviances)
Nivo studija	Osnovne akademske – II godina
Karakter predmeta	Obavezni predmet
Nedeljni fond časova	3+2
Godišnji fond časova	45+30
Trajanje i raspored nastave	Predavanja, IV semestar, sreda: 12h – 14 i 15h Vežbe, IV semestar, četvrtak: 10 i 15h – 11 i 45h
Broj ESPB	7
Nastavnik	Prof. dr Aleksandar Jugović
Saradnik/Asistent	Saradnik - demonstrator msr Jelena Nikolov
Način izvođenja nastave	Predavanja kroz power-point prezentacije, diskusije, izlaganja studenata, rad u malim grupama, upotreba video-materijala, konsultacije kroz individualni mentorski rad.
Način ocenjivanja i vrednovanja predmetnih oblasti	Predispitne obaveze – do 40 poena. 1) Aktivnost na predavanjima – do 10 poena. 2) Aktivnost na vežbama – do 10 poena. 3) Kolokvijum – do 20 poena: Prvi deo sadržaja predmeta ili oblasti koje su obuhvaćene od 1 – 24 ispitnog pitanja . Položen kolokvijum studente oslobodja tog dela gradiva na završnom ispitu. U akademskoj godini se održavaju ukupno dva kolokvijuma (prvi i popravni). Studenti koji ne polože kolokvijum mogu da izađu na završni usmeni (pismeni) ispit ali tada odgovaraju celokupno gradivo.

	<p>Ispitne obaveze – završni usmeni (pismeni) ispit: do max. 60 poena.</p> <p><u>Izračunavanje ocene:</u> do 50 poena = ocena 5 (nije položio) od 51 – 60 poena = ocena 6 (dovoljan) od 61 – 70 poena = ocena 7 (dobar) od 71 – 80 poena = ocena 8 (vrlo dobar) od 81 – 90 poena = ocena 9 (odličan) od 91 – 100 poena = ocena 10 (odličan-izuzetan)</p>
Način polaganja	Obavezni pismeni kolokvijum i usmeni (pismeni) ispit.
Kontrola kvaliteta predmeta	Studentska evaluacija, analiza ispunjenosti plana rada, analiza ispitnih rezultata.
Obavezna literatura	<p>Aleksandar Jugović (2025). Kriminal i društvene devijacije: Uvod u humanističku socijalnu patologiju. Novi Sad: Centar za nestalu i zlostavljaju decu.</p> <p>On-line nabavka knjige: https://poetikum.rs/proizvod/kriminal-i-drustvene-devijacije/</p>
Dopunska literatura	U dogovoru sa nastavnikom za svaku tematsku jedinicu koja se obrađuje na predavanjima i vežbama.
Cilj predmeta	Studenti kroz program treba da: upoznaju predmet i metode socijalne patologije kao nauke o društvenim devijacijama; steknu znanja o različitim teorijskim perspektivama o društvenim devijacijama; upoznaju fenomenologiju, etiologiju i posledice društvenih devijacija; steknu znanja o karakteru odnosa društva prema devijantnim ponašanjima.
Ishod predmeta	Sposobnost studenata da tumače povezanost društvenih devijacija sa konceptima kao što su: društvene promene, krize i dezorganizacije; socijalne strukture; društveni poredak; stigma; otuđenje i dehumanizacija; socijalna kontrola; politički i kulturni konflikti; odnosi moći; društvene različitosti i vrednosti; subkulturni identiteti; medijski uticaji. Krićka i humanistićka ocena delovanja institucija socijalne kontrole.

SADRŽAJ PREDMETA SOCIJALNA PATOLOGIJA

PRVI DEO

Uvod u razumevanje društvenih devijacija

Društvene devijacije i javnosti
Ljudska misao i društvene devijacije

Pojmovni koncepti društvene devijantnosti

Društvena normalnost i devijantnost
Pozitivne i negativne devijacije
Devijantna ponašanja i društveni poredak
Ljudske potrebe i društvene devijacije
Rizičnost i devijantnost
Antisocijalnost i devijantna ponašanja

Kriterijumi za definisanje društvene devijantnosti

Vrednosti i uverenja
Norme
Društvena reakcija
Ljudske potrebe

Pojam i predmet socijalne patologije

Značenja pojma socijalne patologije
Definicija socijalne patologije kao nauke
Predmet socijalne patologije
Šta (ni)je u polju socijalne patologije?
Socijalna patologija u susretu sa drugim naukama

Ideološki i metodološki okviri socijalne patologije

Poreklo socijalne patologije: faktori istorijskog razvoja
Ideološki pristupi: funkcije socijalne patologije
Saznajna usmerenost socijalne patologije
Aspekti i metodologija istraživanja društvenih devijacija

Teorijske perspektive društvenih devijacija

Bioantropološke teorije

Pozitivizam

Ekološke teorije

Strukturalni funkcionalizam

Kulturološke teorije

Socijalno-antropološka teorija

Interakcionizam

Radikalno-kritičke teorije

Teorije socijalne kontrole

DRUGI DEO

Kriminal

Pojam i opšta obeležja kriminala kao društvene devijacije

Distribucija i struktura kriminala u svetu i Srbiji

Opšti tipovi kriminala

Uzroci i posledice kriminala

Društvena reakcija na kriminal

Ubistva

Seksualni delikti

Kriminal belog okovratnika: korupcija

Organizovani kriminal

Nasilje

Pojam i priroda nasilja

Tipovi nasilnog ponašanja

Uzroci nasilja

Društvena reakcija na nasilje

Političko nasilje: terorizam

Potkultura grupnog nasilja: huliganizam

Nasilje prema imovini: vandalizam

Vršnjačko nasilje

Maloletnički kriminalitet

Pojam maloletničkog kriminaliteta

Obeležja maloletničkog kriminaliteta

Tipologija maloletnih počinitelja krivičnih dela

Uzroci i posledice maloletničkog kriminaliteta

Društvena reakcija na maloletnički kriminalitet

Alkoholizam

Pojam i istorijat upotrebe alkoholnih pića

Definisanje alkoholizma

Razvoj i tipovi alkoholizma

Uzroci i faktori alkoholizma

Posledice alkoholizma

Društvena reakcija na alkoholizam

Zavisnost od psihoaktivnih supstanci

Pojam i istorijat upotrebe PAS

Opšta obeležja zavisnosti od PAS

Tipovi i karakteristike zavisnosti od PAS

Etiologija zavisnosti

Koncepti objašnjenja zavisnosti

Zavisnost od PAS i druga devijantna ponašanja

Društvena reakcija na zavisnost od PAS

Kockanje

Čovek i igre

Pojam i tipovi kockarskih igara i kockara

Kockanje kao zavisničko ponašanje

Uzroci i posledice kockanja kao devijantnog ponašanja

Društvena reakcija na kockanje

Prosjačenje i skitnja

Pojam prosjačenja

Odnos skitnje i prosjačenja

Karakteristike prosjačenja

Tipovi prosjačenja

Uzroci i posledice prosjačenja

Društvena reakcija na prosjačenje

Samoubistva

Pojam samoubistva i suicidalnih ponašanja

Shvatanje samoubistva

Psihosocijalna obeležja samoubistva

Etiologija samoubistva

Tipologije samoubistva
Društvena reakcija na samoubistava

Prostitucija i seksualni rad

Pojam prostitucije
Šta je seksualni rad?
Vrste seksualnog rada
Proces ulaska u supkulturu prostitucije
Uzroci i posledice prostitucije
Društvena reakcija na prostituciju i seksualni rad

Sajber devijacije

Digitalno okruženje: prošireni okvir života
Rizici upotrebe digitalnih tehnologija
Pojam i tipovi sajber devijacija
Uzroci i posledice sajber devijacija
Društvena reakcija na sajber devijacije

ISPITNA PITANJA – SOCIJALNA PATOLOGIJA

1. Društvene devijacije, javnosti i ljudska misao
2. Društvena normalnost i devijantnost/pozitivne i negativne devijacije
3. Devijantna ponašanja i društveni poredak/ljudske potrebe i društvene devijacije
4. Rizičnost i društvena devijantnost
5. Antisocijalnost i devijantna ponašanja
6. Kriterijumi za definisanje društvene devijantnosti: vrednosti&uverenja i ljudske potrebe
7. Kriterijumi za definisanje društvene devijantnosti: norme i društvena reakcija
8. Značenja pojma i definicija socijalne patologije kao nauke
9. Predmet socijalne patologije i pojam devijantnih ponašanja i društvenih devijacija
10. Pojam socijalne dezorganizacije i devijantnih supkultura
11. Formalni i neformalni odnos društva prema devijantnim ponašanjima
12. Šta (ni)je u polju socijalne patologije i odnos socijalne patologije sa drugim naukama
13. Poreklo socijalne patologije: faktori istorijskog razvoja
14. Ideološki pristupi (funkcije) i sazajna usmerenost socijalne patologije
15. Aspekti i metodologija istraživanja društvenih devijacija
16. Bioantropološke teorije društvenih devijacija
17. Pozitivističke teorije društvenih devijacija
18. Ekološke teorije teorije društvenih devijacija
19. Strukturalno funkcionalističke teorije društvenih devijacija
20. Kulturološke teorije društvenih devijacija
21. Socijalno-antropološka teorija društvenih devijacija
22. Interakcionističke teorije društvenih devijacija
23. Radikalno-kritičke teorije društvenih devijacija
24. Teorije socijalne kontrole
25. Pojam i obeležja kriminala kao društvene devijacije
26. Distribucija, struktura i opšti tipovi kriminala
27. Ubistva i seksualni delikti
28. Kriminal belog okovratnika: korupcija
29. Organizovani kriminal

30. Uzroci i posledice kriminala
31. Društvena reakcija na kriminal
32. Pojam i priroda nasilja
33. Tipovi i uzroci nasilja
34. Političko nasilje: terorizam
35. Potkultura grupnog nasilja: huliganizam
36. Nasilje prema imovini: vandalizam
37. Vršnjačko nasilje
38. Društvena reakcija na nasilje
39. Pojam i obeležja maloletničkog kriminaliteta
40. Tipologija, uzroci i posledice maloletničkog kriminaliteta
41. Društvena reakcija na maloletnički kriminalitet
42. Pojam&istorijat upotrebe alkoholnih pića i definisanje alkoholizma
43. Razvoj i tipovi alkoholizma
44. Uzroci i faktori alkoholizma
45. Porodične posledice alkoholizma
46. Bihevioralne, organske, psihičke i profesionalne posledice alkoholizma
47. Društvena reakcija na alkoholizam
48. Pojam i istorijat upotrebe psihoaktivnih supstanci
49. Opšta obeležja zavisnosti od psihoaktivnih supstanci
50. Zavisnost tipa kanabis i depresora CNS-a
51. Zavisnost opijatskog tipa i tipa stimulansa
52. Zavisnost halucinogenog tipa
53. Etiologija i faze zavisnosti od psihoaktivnih supstanci
54. Koncepti objašnjenja zavisnosti i odnosa zavisnost – devijantna ponašanja
55. Društvena reakcija na zavisnost od psihoaktivnih supstanci
56. Odnos čoveka i igara i pojam&tipovi kockarskih igara i kockara
57. Kockanje kao zavisničko ponašanje
58. Uzroci i posledice kockanja kao devijantnog ponašanja
59. Društvena reakcija na kockanje
60. Pojam prosjačenja i odnos skitnje i prosjačenja
61. Karakteristike i tipovi prosjačenja

62. Uzroci&posledice prosjačenja i društvena reakcija na prosjačenje
63. Pojam i shvatanja samoubistva i suicidalnih ponašanja
64. Psihosocijalna obeležja, raširenost i socio-demografske karakteristike samoubistva
65. Etiologija samoubistva
66. Tipologije samoubistva
67. Društvena reakcija na samoubistava
68. Pojam prostitucije i seksualnog rada
69. Vrste seksualnog rada
70. Uzroci, posledice i proces ulaska u supkulturu prostitucije
71. Društvena reakcija na prostituciju i seksualni rad
72. Digitalno okruženje, rizici upotrebe digitalnih tehnologija i pojam sajber devijacija
73. Tipovi i obeležja sajber devijacija
74. Uzroci&posledice sajber devijacija i društvena reakcija na sajber devijacije

